

3 Μαΐου 2015

Αμαρτία και Δικαιοσύνη

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός

Ιδίως στις μέρες μας το ζήτημα της ελευθερίας μάς απασχολεί πολύ. Πόσο ελεύθεροι είμαστε στην εθνική και συλλογική μας ζωή όταν άλλοι καθορίζουν, έστω και με την σύμφωνη γνώμη μας, την πορεία μας; Πόσο ελεύθεροι είμαστε στην διαπροσωπική μας ζωή, όταν οι βιοτικές μέριμνες μας κάνουν να μην έχουμε χρόνο; Πόσο ελεύθεροι είμαστε στον εαυτό μας, όταν βλέπουμε τα πάθη μας να μας ταλαιπωρούν και να μην μπορούμε συχνά να αντιταχθούμε στον εγωισμό μας;

Όταν βλέπουμε τους άλλους να μας βασανίζουν, να ενσπείρουν λογισμούς στις καρδιές μας και να μας εκμεταλλεύονται όχι για δική μας χαρά, αλλά για

αποκλειστικά δική τους; Και μπορεί η ασκητική και πνευματική παράδοση της Εκκλησίας μας να συστήνει υπομονή, προσευχή και εμπιστοσύνη στο θέλημα του Θεού, κατά πόσον όμως υπάρχει η δυνατότητα εντός μας να χαράξουμε καινούριες πορείες, που θα οδηγήσουν και σε συλλογικότερες αλλαγές;

Αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, η εθνική, κοινωνική και συλλογική ζωή, στο σύνολό της, ελάχιστα επηρεάζεται από τις δικές μας επιθυμίες. Υπάρχει ένας εξουσιαστικός προκαθορισμός, ο οποίος λειτουργεί δεσμευτικά. Ακόμη και κριτική να είμαστε σε θέση να κάνουμε, ακόμη κι αν μέσα μας επαναστατούμε, πάντοτε έρχεται πίσω ημών ο ισχυρότερος ημών που αποφασίζει για μας και χρησιμοποιεί τα ποικίλα όργανα με τα οποία τον έχει πλαισιώσει το πολιτισμικό σύστημα το οποίο εξυπηρετεί την παγκόσμια πορεία και οδηγεί τα πράγματα στις κατευθύνσεις που θέλει, με προσαρμογές εκεί όπου κρίνει και όταν κρίνει ότι τα πράγματα έχουν ξεπεράσει τις αντοχές των πολλών. Τηλεόραση, ΜΜΕ, πρόσωπα που υπηρετούν το σύστημα ποικιλοτρόπως και ολόκληρος ο μηχανισμός της αγοράς, μέσα από τον οποίο επιβιώνει ή αγωνίζεται να επιβιώσει το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού, δεν επιτρέπουν μεγάλες αλλαγές. Η δουλεία μας πρέπει να θεωρείται δεδομένη, για τον πρόσθετο λόγο ότι οι περισσότεροι δεν είναι σε θέση να εκτιμήσουν τα πραγματικά δεδομένα, αλλά άγονται και φέρονται από το συλλογικό εκκρεμές.

Αυτό που η Εκκλησία μας επισημαίνει είναι ότι ο άνθρωπος οφείλει να συστρατεύεται. Αφού απελευθερωθεί από τον ζυγό της αμαρτίας σε προσωπικό επίπεδο, γιατί αυτός ο ζυγός δεν είναι μόνιμος εφόσον ο καθένας αποφασίσει να τον αποτινάξει, να αφιερώσει την ζωή του σε μια άλλη δουλεία, αυτή της δικαιοσύνης. Μόνο που αυτή τελικά δεν είναι δουλεία καταναγκασμού, αλλά αγώνας χαράς και ζωής, που νοηματοδοτεί την πορεία μας στον κόσμο. Ο απόστολος Παύλος επισημαίνει χαρακτηριστικά: «ελευθερω-θέντες από της αμαρτίας εδουλώθητε τη δικαιοσύνη» (Ρωμ. 6, 18). Η αμαρτία είναι συλλογικό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης, με αποτέλεσμα να συναντιέται και σε συλλογικό και σε διαπροσωπικό επίπεδο. Όμως η μεγαλύτερη δυσκολία θεραπείας της έγκειται στο προσωπικό επίπεδο, στον εαυτό μας. Πώς να θεραπευθεί η ανελευθερία σε κοινωνικό επίπεδο, όταν επικρατεί η αμαρτία και δεν μπορεί να θριαμβεύσει η δικαιοσύνη; Αν δεν αλλάξουμε εντός μας, αν δεν ανταλλάξουμε την αμαρτία με την δικαιοσύνη, τότε είναι αδύνατον να γίνει συλλογική αλλαγή. Και την ίδια στιγμή, χωρίς συστράτευση στον αγώνα της δικαιοσύνης, ο εαυτός μας δεν μπορεί να αλλάξει.

Τι σημαίνει όμως δικαιοσύνη και πώς αυτή έρχεται σε αντίθεση με την αμαρτία; Δικαιοσύνη πρωτίστως σημαίνει ζωή. Ο άνθρωπος καλείται να υπηρετεί την ζωή.

Και ζωή δεν συνεπάγεται μόνο τα ατομικά δικαιώματα του καθενός για ευτυχία, καταξίωση, χαρά, άνεση, όπως τονίζει ο πολιτισμός μας. Ζωή σημαίνει να γνωρίσουν οι άνθρωποι τον Δωρεοδότη της που είναι ο Τριαδικός Θεός. Να γνωρίσουν ότι δεν μπορεί να υπάρξει χαρά και γνησιότητα αν ο άνθρωπος δεν σχετίζεται μαζί Του. Και σχέση σημαίνει υιοθεσία του ανθρώπου από το Θεό, ως εκούσια όμως επιλογή του ανθρώπου να γίνει τέκνο Θεού. Για να γίνει όμως κάποιος υιός, χρειάζεται να αναγνωρίζει το Θεό ως Πατέρα, τους συνανθρώπους του ως αδελφούς του και την ίδια στιγμή να θέλει να είναι ενταγμένος στην οικογένεια του Θεού που ονομάζουμε Εκκλησία.

Για να γίνει όμως αυτό, χρειάζεται υπερνίκηση του ανθρώπινου θελήματος να προηγείται ο άνθρωπος έναντι όλων των άλλων. «Μέτρο πάντων χρημάτων άνθρωπος», έλεγαν οι σοφιστές στην αρχαία Αθήνα. «Μέτρο πάντων χρημάτων όμως είναι ο Θεός και ο πλησίον», λέει η Εκκλησία. Ο πρώτος λόγος εξασφαλίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ζωή ως αυτάρκεια για πολλούς, γεννά όμως αδικίες, διότι η αμαρτία δεν φεύγει από τον άνθρωπο. Ο δεύτερος λόγος προϋποθέτει αγώνα και την ίδια στιγμή μπορεί να μην θεραπεύει όλες τις αδικίες, όμως προσδίδει στον άνθρωπο τη χαρά της αγάπης του Θεού, τη χαρά της υπέρβασης της μοναξιάς και την αίσθηση ότι για τον πλησίον αξίζει η θυσία, η παραίτηση από τα δικαιώματα. Κι εδώ η πνευματική ζωή της Εκκλησίας αποτελεί βάση για να μπορέσει ο άνθρωπος να υπερνικήσει το θέλημά του, να δώσει και να πάρει ζωή.

Δικαιοσύνη σημαίνει ήσυχη συνείδηση και όχι ντροπή για οτιδήποτε. Η συνείδηση είναι δώρο του Θεού στον άνθρωπο. Είναι η φωνή εκείνη που υπομνήσκει την παρουσία του ζωντανού Θεού μέσα στην ανθρώπινη καρδιά. Όσο κι αν η αμαρτία επιχειρεί να φимώσει την συνείδηση, αυτή δεν νικιέται. Πάντοτε υπενθυμίζει στον άνθρωπο πού και πόσο είναι αληθινός. Γι' αυτό και διαπιστώνουμε, ιδιαιτέρως στην εποχή μας, το ανθρώπινο ανικανοποίητο. Τις ψυχολογικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος. Τους φόβους και τις ανεπάρκειες. Γιατί ο άνθρωπος ενδόμυχα έχει έργα, λογισμούς, επιθυμίες που τον κάνουν να ντρέπεται και η συνείδησή του τον ελέγχει. Και η ντροπή έχει να κάνει τόσο με το Θεό, για την αμαρτία, όσο και με την κοινωνία, για την όποια ανομία, αλλά και για τον πλησίον, για πράξεις ή παραλείψεις στην αγάπη, όπως επίσης και για τον ίδιο του τον εαυτό, για τις ανεπάρκειες και τις αποτυχίες του, με κυριότερη την ανικανότητα της αγάπης, εξαιτίας του ευνουχισμού της καρδιάς από τις επιθυμίες και τα πάθη. Το αίσθημα της δικαιοσύνης, για το οποίο χρειάζεται πολύς αγώνας και ταπείνωση, καθώς κανείς δεν μπορεί να καυχηθεί ότι τα έχει καταφέρει, αλλά η χάρις του Θεού είναι που ενισχύει και αναπληρώνει τα ελλείποντα, κινητοποιεί τον άνθρωπο, ώστε να πορεύεται κατά συνείδησιν.

Δικαιοσύνη, τέλος, σημαίνει αγιασμός. Σημαίνει επιλογή ενός στόχου εντελώς διαφορετικού από αυτόν που ο πολιτισμός μας θέτει και έχει γεμίσει τη ζωή μας με αδιέξοδα. Δεν είναι η ικανότητα για κατανάλωση, για άνεση, για ευμάρεια το κριτήριο της ευτυχίας, αλλά ο αγιασμός της ζωής και της ύπαρξης, ο στόχος δηλαδή της αγιότητας και η πρόσληψή της από τον καθέναν μας. Η σπουδή της ζωής όλων όσων προηγήθηκαν από εμάς στο δρόμο αυτό και η αίσθηση της συνέχειας. Η βίωση της χάριτος μέσα από τα μυστήρια της Εκκλησίας. Η πρόγευση της Βασιλείας του Θεού μέσα από την αγάπη και τη συγχώρεση. Η αίσθηση ότι ο θάνατος κάθε μορφής δεν μπορεί να μας νικήσει. και την ίδια στιγμή μία δοτικότητα, τόσο στην προσευχή όσο και στην καθημερινή διακονία του πλησίον. «Τα οψώνια της αμαρτίας θάνατος, το δε χάρισμα του Θεού ζωή αιώνιος εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών», λέει ο απόστολος Παύλος (Ρωμ. 6, 23). Ο αγιασμός τελικά έγκειται στην ελευθερία από την αμαρτία και την καταξίωση όλων εκείνων των τρόπων ζωής και συμπεριφοράς που χαρακτηρίζονται από απλότητα, ομορφιά και αγάπη. Αγάπη ανοιχτή για τον καθένα και στον καθένα. Και ο αγιασμός είναι μία μυστική ζωή που δροσίζει τον άνθρωπο και κάνει και άλλους να δροσίζονται κοντά του.

Όταν ο κόσμος μιλά για δικαιοσύνη έχει στο νου του τον θεσμό, τα δικαστήρια, τους νόμους. Ή έχει στο νου του το τι είναι δίκαιο και τι είναι άδικο σε ό,τι αφορά στα ανθρώπινα πράγματα και μέτρα. Για την πίστη δικαιοσύνη σημαίνει νίκη κατά

της αμαρτίας και την ίδια στιγμή ζωή υιοθετημένη από το Θεό και κατά το θέλημά Του. Ήρεμη συνείδηση και αγώνας εν ταπεινώσει προσφοράς στον πλησίον. Και αγιασμός μέσα στη ζωή της Εκκλησίας. Αυτή τη δικαιοσύνη, αν την επιλέξουμε και συστρατευθούμε στον αγώνα για να την ζήσουμε, υπάρχει ελπίδα αλλαγής και στο σύνολο, στο ανθρώπινο συλλογικό, διαπροσωπικό και ατομικό στοιχείο. Ας τολμήσουμε.

Πηγή: askitikon.eu